

Referat

Bornholms Regionskommune
Natur, Miljø og Fritid
Natur og miljø
Katrine.Hoest@brk.dk
CVR: 26 69 63 48

9. august 2024

J. nr. 22/10264

Referat fra møde i Grønt Dialogforum den 6. juni 2024 kl. 16-18, mødelokale A, Ullasvej 23, Rønne

MPK = Center for Miljø, Plan og Kultur
NMPU = Natur-, Miljø- og Planudvalget

Deltog: Helle Munk Ravnborg (NMPU), Søren Schow (NMPU), Christian Prip (Danmarks Naturfredningsforening Bornholm), Frank Nielsen (Danmarks Naturfredningsforening Bornholm), Klaus Hermansen (Friluftsrådet Bornholm), Jens Christensen (Dansk Ornitologisk Forening), Mogens Elleby (Danmarks Jægerforbund), Rasmus Brunke (Bornholms Landbrug & Fødevarer), Henning Berg (Bornholmske Borgerforeningers Samvirke), Elisabeth Falk (Foreningen Bornholm), Jesper Preuss Justesen (BOFA), Tina Wester Dam (BEOF), Gitte Tvilling (Destination Bornholm), Jens Berthold (Bornholms Museum), Søren Friese (Naturstyrelsen), Ole Holm Pedersen (MPK), Michael Brandt-Bernbom (MPK) og Katrine Høst (MPK).

Deltog ikke: Karen Lynn Jacobsen (NMPU), Erik Thorsen (Danmarks Sportsfiskerforbund), John Jespersen (Bornholms Miljø- og Energiforening), Christa Lodahl (Business Center Bornholm), Simon C. F. Wæhrens (Skovdyrkerne), Klaus Hansen Pedersen (LAG-Bornholm), Kristian Pihl (Center for Regional Udvikling, IT og Sekretariat) og Palle Knudsen (Bornholms Vandråd).

Referent: Katrine Høst (MPK)

1. Godkendelse af dagsorden

Forslag til dagsorden blev godkendt.

Det blev bemærket, at der efter udsendelse af forslag til dagsordenen indkom et ønske fra DN Bornholm om et dagsordenspunkt om status på vandområdeplanerne. Det er besluttet, at dette punkt sættes på til næste møde i Grønt Dialogforum. Det blev drøftet, at behandlingen af punktet kan indeholde følgende:

- en drøftelse af forslag til initiativer, som kan forbedre kystvandenes tilstand,
- status på kommunens indsatser,
- status på BEOFs indsatser for at reducere spildevandsudledning fra regnvandsbetingede overløb,
- status på landbrugets forpligtelser.

2. Nyt om Grønt Dialogforums medlemmer

De nye repræsentanter for Bornholms Landbrug & Fødevarer (Rasmus Brunke), Destination Bornholm (Gitte Tvilling) og BEOF (Tina Wester Dam) præsenterede sig selv i en præsentationsrunde bordet rundt.

Helle Munk Ravnborg orienterede om, at Hedeselskabet har søgt om optagelse i Grønt Dialogforum, og at anmodningen behandles på møde i Natur-, Miljø-, og Planudvalget den 10. juni 2024 (ref.: anmodningen blev godkendt – referatet kan ses her [Forside - dagsordener og referater \(brk.dk\)](#)).

Helle Munk Ravnborg orienterede også om, at Naturhistorisk Forening Bornholm har nedlagt sig selv og derfor udgår af Grønt Dialogforum.

Michael Brandt-Bernbom orienterede kort om den organisationsændring i BRK, som er trådt i kraft pr. 1. juni 2024. Ændringen betyder blandt andet, at det tidligere Center for Natur, Miljø og Fritid nu er blevet til Center for Miljø, Plan og Kultur. Centeret rummer Kulturskolen, Folkebibliotekerne, BOFA samt afdelingerne for Kultur og Fritid, Beredskab og Veje samt Natur, Miljø, Plan og Byg. Natur- Miljø- og Planudvalget fortsætter uændret med samme navn.

3. Ændring af Grønt Dialogforums forretningsorden

Det fremgår af forretningsordenen for Grønt Dialogforum, at Grønt Dialogforum har to hovedopgaver:

- Løbende at diskutere og evaluere Bornholms Regionskommunes mål og prioriteringer på natur- og miljøområdet herunder medvirke til at udarbejde den lovpligtige Agenda 21-strategi, som er indarbejdet i Bornholms Strategi for Kommuneplan 2020
- Motivere til at egne medlemmer eller andre iværksætter aktiviteter, der medvirker til at opnå målene i Agenda 21-strategien eller andre af kommunens strategier og planer.

Den eksisterende forretningsorden for Grønt Dialogforum kan ses i sin fulde udstrækning her: [Forretningsorden for Grønt Dialogforum - revideret efter NMPU 8. juni 2023.pdf \(brk.dk\)](#).

Reglerne om regionsråds og kommunalbestyrelses udarbejdelse af en strategi for lokal Agenda 21 har stået i planloven (kap. 6a), men er den 28. december 2023 blevet ophævet. Der er således ikke længere krav om udarbejdelse af en lokal Agenda 21-strategi. Ifølge lovbemærkningerne anses bæredygtig omstilling og borgerinddragelse som en integreret del af kommunens planlægningspraksis, hvorfor de særlige regler om lokal Agenda 21 ikke længere anses for nødvendige.

Grønt Dialogforums forretningsorden skal som følge heraf tilrettes, så formuleringerne om Agenda 21 udgår.

Katrine Høst og Michael Brandt-Bernbom præsenterede et udkast, hvor formuleringerne om Agenda 21 var taget ud af teksten og bad om Grønt Dialogforums bemærkninger hertil.

Forslag til tekst, hvor Agenda 21 er taget ud:

- Løbende at diskutere og evaluere Bornholms Regionskommunes mål og prioriteringer på natur- og miljøområdet ~~herunder medvirke til at udarbejde den lovpligtige Agenda 21-strategi, som er indarbejdet i Bornholms Strategi for Kommuneplan 2020~~
- Motivere til at egne medlemmer eller andre iværksætter aktiviteter, der medvirker til at opnå målene i ~~Agenda 21-strategien eller andre af kommunens strategier og planer.~~

Bemærkninger fra Grønt Dialogforum:

Jesper Preuss Justesen (BOFA): Tænker også teknik ind i det – det skal også være relevant for det tekniske område (f.eks. BOFA og BEOF).

Elisabeth Falk (Foreningen Bornholm): Der er i den senere tid lagt op til mere gensidighed i Grønt Dialogforum. Kan man skrive det ind?

Frank Nielsen (DN): Kunne man efter 'kommunens strategier og planer' tilføje 'på natur- og miljøområdet'?

Helle Munk Ravnborg (NMPU): Grønt Dialogforum er et forum, som har natur og miljø som det, vi er optagede af. Teknikken ligger bagved. Det er godt, hvis vi har noget mere konkret at holde vores arbejde op på, så vi ikke er for fritsvævende. Vi er forpligtigede af vores egne strategier og politikker og også af nationale og internationale forpligtelser,

Søren Schow (NMPU): Hvis teknik skal med ind, skal der så også andre aktører ind? Opfordrer til at påvirke politikere til at få interesser ind i det politiske arbejde.

Mogens Elleby (Danmarks Jægerforbund): Mangler ordet 'natursyn' i forretningsordenen. Hver enkelt organisation har sit blik på, hvad der er vigtigt.

Helle Munk Ravnborg (NMPU): Konkluderer, at der er appetit på at få skrevet noget mere præcist ind, så Grønt Dialogforum bliver hængt op på centrale rammeværk.

Jens Christensen (DOF): F.eks. er kommunens naturpolitik værd at nævne.

Jesper Preuss Justesen (BOFA): Er det også direktiver om cirkulære ressourcer mv.?

Helle Munk Ravnborg (NMPU): De direktiver, som Jesper nævner, er indeholdt i DK2020-planen. De hører til i indholdet, men på overskriftsniveau. Det er centralt at referere til DK2020-planen, vandrammedirektivet, kommunens naturpolitik. Grønt Dialogforum samler organisationer, som arbejder inden for denne ramme.

Katrine Høst og Michael Brandt-Bernbom (MPK) skriver et udkast til ny forretningsorden, som udsendes til Grønt Dialogforum. Den formelle revision af forretningsordenen kommer på NMPUs dagsorden på den anden side af sommeren.

4. **Natura 2000-handleplanerne 2022-2027**

Forslagene til Natura 2000-handleplaner har været i offentlig høring. Miljøstyrelsen og Bornholms Regionskommune har forholdt sig til høringssvarene og færdiggjort handleplanerne. De seks handleplaner, som Bornholms Regionskommune er tovholder for, forelægges Natur-, Miljø-, og Planudvalget den 10. juni 2024 med henblik på endelig vedtagelse (ref.: handleplanerne blev godkendt – referatet kan ses her [Forside - dagsordener og referater \(brk.dk\)](#)).

Katrine Høst (MPK) orienterede om de indkomne høringssvar og de endelige Natura 2000-handleplaner.

Bornholms Regionskommune har modtaget fire høringssvar til Natura 2000-handleplanerne. For hver af de seks Natura 2000-handleplaner, som Bornholms Regionskommune er handleplanmyndighed for, har kommunen udarbejdet en hvidbog over de indkomne høringssvar og kommunens og Miljøstyrelsens bemærkninger hertil. De endelige handleplaner og hvidbøger kan ses som bilag til sagsfremstillingen til NMPU, som kan ses via ovenstående link.

Et høringssvar er indgivet af Forsvarets ejendomsstyrelse, som ønsker at blive inddraget, hvis der ønskes udført indsatser for hydrologi på og omkring Forsvarsministeriets arealer i Natura 2000-områderne N184 og N186. Det er allerede formuleret i handleplanerne, at relevante aktører vil blive inddraget.

Et høringssvar er indkommet fra Miljøstyrelsen, som påpeger mindre mangler og forhold, som skal præciseres. Bornholms Regionskommune har foretaget disse rettelser, som ikke har medført større ændringer af konklusioner mv.

DOF Bornholm har indgivet høringssvar om, at de savner en formuleret hensigt om også at styrke beskyttelse af den mere almene natur, som ikke er på udpegningsgrundlaget, herunder flere arter af fugle.

DN Bornholm har indgivet et længere høringssvar med flere punkter, herunder opsummeret:

- Savner konkrete tiltag bl.a. for, at planerne lever op til kravet om at være så konkrete, at deres gennemførelse kan vurderes. Savner i N186 mere konkrete retningslinjer.
- Bemærker at der bør være en afvejning mellem benyttelse og beskyttelse for at sikre, at den rekreativ udnyttelse ikke overskrider tålegrænserne.
- Bemærker, at handleplanerne skal forholde sig konkret til græsningstryk for at hindre overgræsning og anbefaler helårsgræsning med heste, kvæg og geder og evt. i mindre grad får. Især rettet mod N184.
- Bemærker, at handleplanen for N210 er sparsom med tiltag, som i meget høj grad synes at bero på frivillig indsats fra lokale lodsejere.
- Manglende indsats for rydning af uønsket opvækst i N210 skal gennemføres og ikke kun 'søges gennemført', som det er beskrevet.

Katrine Høst orienterede om kommunens og Miljøstyrelsen bemærkninger til høringssvarene, som også gav anledning til spørgsmål og generel drøftelse i Grønt Dialogforum. Opsummeret blev følgende drøftet:

- at Natura 2000-handleplanerne udelukkende gælder for naturtyper, arter og fugle på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne. Handleplanerne bidrager dog også til at sikre andre arter og naturtyper gennem en generel sikring og forbedring af områdernes naturværdier.
- at handleplanerne ikke må foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer – og som følge heraf er handleplanernes indsatser beskrevet på et overordnet niveau.
- at bestemmelser om færdselsrestriktioner/adgang ikke reguleres via Natura 2000-planlægningen.
- at græsningstryk og valg af dyr til afgræsning ikke kan reguleres gennem handleplanerne. Naturstyrelsen bemærkede, at de i N184 Hammeren og Slotslyngen er i gang med et skifte fra får mod flere kreaturer.
- at indsatser på private arealer i udgangspunktet beror på frivillighed, og at forskellige tilskudsordninger kan søges til indsatserne.
- at BRK har til hensigt at udføre den manglende rydning af uønsket opvækst i N210 og allerede har kontakt med lodsejere med henblik på at indgå aftale.
- at lovgivningen omkring Natura 2000-planlægningen sætter nogle rammer for, hvad handleplanerne kan indeholde og regulere. Planerne skal ses som en beskrivelse af den minimumsindsats, som skal ske i områderne.
- at myndighederne skal sikre en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områderne bl.a. ved at vurdere planer og projekter i henhold til de regler, der fremgår af habitatdirektivet.

Herudover orienterede Katrine Høst om, at næsten hele Natura 2000-område N184 Hammeren og Slotslyngen ejes af Naturstyrelsen, som har lavet deres egen plejeplan for arealet, og at store dele af N186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne ejes af henholdsvis Naturstyrelsen og BRK, som begge har lavet egne plejeplaner for arealerne. Disse plejeplaner er nu offentligt tilgængelige, og et resumé af planerne indgår i handleplanerne. Disse planer kan give mere indsigt i indsatserne i områderne.

Opsummering af dialog:

Helle Munk Ravnborg (NMPU): Har en fornemmelse af, at handleplanerne måske ikke er i stand til at opnå det, man gerne vil i forhold til at sikre beskyttelse af naturtyper og arter. Det skaber noget frustration. Handleplanerne er et redskab til at sikre beskyttelse. Det er måske ikke det bedste værktøj men i forhold til at sikre opmærksomhed på indsatserne for naturen i Natura 2000-områderne, kan det godt give noget. Natura 2000-beskyttelsen har sin begrænsning.

Se eventuelt mere om Natura 2000-planlægningen her: [Natura 2000-planlægning 2022-2027 \(mst.dk\)](#).

5. Forslag om fredning af Paradisbakkerne

Danmarks Naturfredningsforening har i april 2024 rejst forslag om fredning af Paradisbakkerne [Fredningsforslag for Paradisbakkerne i Bornholms Regionskommune - Fredningsnævn i Danmark \(fredningsnaevn.dk\)](#).

Christian Prip (DN): Paradisbakkerne er et særligt område. Det er bevaret i stor udstrækning af private lodejere. Men en fredning kan sikre beskyttelsen, og at også for eftertiden har det niveau af beskyttelse, som er i dag – og måske mere.

Michael Brandt-Bernbom (MPK): Danmarks Naturfredningsforening har rejst forslaget om fredning. Bornholms Regionskommune har indtil videre skullet tage stilling til forslaget til budget for fredningen. Nu er fredningsforslaget fremsat, og det er i proces. Der er en offentlig høring over forslaget og et offentligt møde den 19. juni 2024.

6. Fri dialog og eventuelt

Jens Christensen (DOF): Har i mange år brugt kortinfo på BRKs hjemmeside, men nu mangler laget med § 3-beskyttede naturarealer. Vil også gerne have Grønt Danmarkskort i kortinfo.

Katrine Høst (MPK): Det får vi fikset.

Jens Christensen (DOF): Bemærker, at kommunen i diverse dispensationssager skal se på Grønt Danmarkskort, men at det slet ikke indgår i skriftlige fremstillinger.

Jesper Preuss Justesen (BOFA): Gav en orientering om haveaffald, idet der i det seneste er blevet stillet spørgsmål til, om der er plastik i komposten fra BOFA. BOFA har fokus på at samle plastik op, så det ikke kommer i komposten, hvis de opdager noget, men de kan ikke nå at se det hele. Når de samler haveaffaldet sammen, ser der dog ikke ud til at være meget plastik i. Efter, at det er blevet komposteret, sorteres det, og herved sigtes 90 % af plasten fra. Til slut tages der prøver af komposten. Her måler man 0,00% plast over 2 mm i komposten. Prøveresultater for komposten kan findes på BOFAs hjemmeside.